

Universitätsbibliothek Paderborn

**Isagoge Sive Introductio Ad Vitæ Spiritualis
Perfectionem, Omnibus tam Regularibus, quām Clericis
Sæcularibus, Confessariis, Concionatoribus, & Animarum
Pastoribus perquām utilis, & specialiter ...**

Herlet, Johann Georg

Sulzbaci, Anno MDC.XCIII.

§. 6. De zelo animarum in prædicando verbum Dei.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37853

lam imitare; Dominum adhuc deprecare; n
infructuosam sicut excidat. Et Apostolus 2.
Timoth. 4. In isto opportune, importune, argue,
obsecra, increpa, in omni patientia. Ad eum
scilicet modum, quem ipse in admonendo &
exhortando tenuit Actor. 20. Quando per tri-
ennium nocte & die non cessavit, cum lacrymu-
monens unumquemque. §. 6.

**De zelo animarum in prædicando ver-
bum Dei.**

300 **Q**uia prædicatio verbi Dei plurimum va-
let ad salutem & perfectionem anima-
rum promovendam; ideo illi, qui zelo & igne
Divini Amoris flagrant, nullum laborem &
iconatum in suis concionibus prætermittunt;
sed toti in eo sunt, ut juxta exemplum Prophe-
tarum, Joannis Baptiste, Christi, & Aposto-
lorum ejus per prædicationem infideles perdu-
cant ad Fidem, hæreticos ad gremium Ecclesiæ
Catholicæ, peccatores ad poenitentiam, justos
ad incrementum justitiae, universos autem ad
cœlestem Beatitudinem.

Atq; hinc primò non ambiunt cathedras su-
blimes, nominatas & honorificas in urbibus;
non querunt auditorum virorum & foemina-
rum nobilium; sed parati sunt cum Apostolis
juxta præceptum Christi prædicare Evangelium
omni creatura, sine acceptione personarum,
& absq; discrimine locorum; sequentes in hoc

suum

suum Magistrum, qui cœpit prædicare non Hierosolymis in templo coram principibus viris & optimatibus, sed in Galilæa coram populo, qui ambulabat in tenebris & in regione umbrae mortis. Matth. 3. Habuitq; sermonem & concionem illam de octo Beatitudinibus, quæ totius Christianismi est Fundamentum & basis, imò tota perfectio, non in celebri quâdam urbe vel oppido, sed in monte; uti signanter exprimit idem Mattheus c. 5. Quamvis autem aliquoties etiam Jerosolymis prædicaverit, sæpius tamen & frequentius in oppidulis, castellis, vicis & villis, atq; etiam ruri, in deserto, & aliquando juxta mare in littore docuit; Sicut videre est apud Marcum c. 6. & alibi. Unde Luc. 4. ait: *Spiritus Domini super me; evangelizare pauperibus misit me.* Et Luc. 7. ad discipulos Joannis inquit: *Pauperes evangelizantur.*

Secundo qui zelum animarum habent, non sunt solliciti de inveniendis materiis altioribus aut exegitandis conceptibus subtilioribus, ut eos pro concione tractent, & nomen ac famam viri docti per hoc obtineant; sed id solum & unicum curant, ut materiam utilem & captui Auditorum accommodatam proponant, per quam hi erudiantur in Fide, erigantur & confortentur in spe, accendantur & inflammantur in charitate, discant declinare vitia, exercere virtutes, ac tandem salvi fiant. Sicut monet Tridentinum sess. 5. de reformat. c. 2. præscribens, ut concinatores plebes commissas pro sua & earum capacitate pascant salutaribus verbis, docendo quæ scire omnibus necessarium est.

Uu 4

ad

ad salutem, annuntiandoq; eis vita; que declinare, & virtutes, quas sectari oporteat; ut permanam eternam evadere, & cælestem gloriam consequi valeant. Propter quod zelosus concionator non solet conciones impressas & formatas ex libris indiscriminatim desumere, & ex cathedrâ deblaterare; Sicut quidam faciunt, parum curantes, an ea materia suis auditoribus conveniat, nec nè: sed ante omnia sollicitè prius inquirit, quæ vitia in populo prædominantur, qui abusus & malæ consuetudinis vigeant, & quæ sit spiritualis indigentia vel necessitas auditorum. Quibus probè compertis apud se deliberat, quid ex præsenti Evangelio utiliter & fructuosè tractare & inculcare possit, ut suæ obligationi, & Auditorum necessitati satisfaciat. Non enim querit prædicare seipsum: Sed *Iesum Christum, & hunc crucifixum;* Sicut ait Apostolus *2. Corinth. 4.*

Tertiò zelus Animarum efficit, ut concionator materiam inventam taliter ordinet & disponat, talemq; in proponendo formam, modum & rationem observet, qualem prudenter judicat esse capacitati auditorum convenientiorem, magisq; ad eos instruendos & movendos accommodatam: Sicut requirit Tridentinum suprà dicens: *plebes pascant salutaribus verbis, cum brevitate & facilitate sermonis &c.* Unde Apostolus *1. Corinth. 2.* de se & concionibus suis ait: *Ego cum venissim ad vos, fratres, veniam non in sublimitate sermonis, aut sapientia. Non enim judicavi me aliquid scire inter vos,* nisi

nisi Jesum Christum, & hunc crucifixum: &
prædicatio mea non in persuasilibus humanae sapi-
entiae verbis. Pulchrè S. Hieronymus epist. ad
Nepotianum Clericum: Docente te in Ecclesiâ,
non clamor populi, sed gemitus suscitetur. La-
chrymæ auditorum laudes tuæ sint. Sermo pres-
byteri Scripturarum lectione conditus sit. Nolo te
declamatorem esse, & rabulam, garrulumq; sine
ratione, sed mysteriorum peritum, & Sacramen-
torum Dei tui eruditissimum. Verba volvere,
& celeritate dicendi apud imperitum vulgus ad-
mirationem sui facere, indoctorum hominum est
&c. Refert Joannes Bisselius in Phænomenis
Historicis exemplo 4. ex Joanne Nadasi, quod
Franciscus de Loreto concionator in totâ Hi-
spaniâ celeberrimus post quinquaginta à morte
suâ annos apparuerit cuidam Patri Augustinia-
no, eiq; narraverit, qualiter multo tempore in
igne purgatorio graves pœnas luere debuerit,
eo quod juvenis adhuc concionator, per ele-
gantiam & ornatum verborum magis quæsie-
rit propriam laudem, quam auditorum spiritua-
lem utilitatem. Propter quod jussit eundem
Augustinianum adire Superiorem Ordinis sui,
& eidem significare, ut concionatores suæ Cong-
gregationis caveant, verborum & sententia-
rum elegantiâ suam eloquentiam populo ostendere,
magisq; laborent, plebem solidis Fidei
ac morum doctrinis informare, & propositio-
ne tûm pœnarum ad cœlum perducere.

Uu 5

§. 7